

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 112 1991

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lars Lönnroth, Stina Hansson

Lund: Ulla-Britta Lagerroth, Margareta Wirmark

Stockholm: Inge Jonsson, Kjell Espmark, Ulf Boëthius

Umeå: Sverker R. Ek

Uppsala: Thure Stenström, Lars Furuland, Bengt Landgren

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen,
Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Distribution: Svenska Litteratursällskapet,
Litteraturvetenskapliga institutionen, Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Utgiven med understöd av

Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet

Bidrag till *Samlaren* bör vara maskinskrivna med dubbla radavstånd och eventuella noter skall vara samlade i slutet av uppsatsen. Titlar och citat bör vara väl kontrollerade. Observera att korrekturändringar inte kan göras mot manuskriptet.

ISBN 91-87666-05-07

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksell Tryckeri, Uppsala 1992

få. Om också senare års livliga diskussioner om »läsaren i verket», the implied reader, uppmärksammats, hade de nu lösligt infogade receptionsresonemangen kunnat ges större tyngd.

I sin analys knyter LKE ofta an till psykologiska teorier. Det visar sig givande att läsa Åshöjden-serien i ljuset av Eric Homburger Erikssons psykodynamiska teori. Kopplingen till Alice Miller och till existensialismen ter sig däremot ansträngd.

En undersökning av tillvaron lyder titeln på avsnittet om Gunnel Beckmans ungdomsroman *Tillträde till festen*, hennes sjunde bok, med vilken hon 1969 fick sitt genombrott hos publik och kritik. Boken är en av de nya moderna ungdomsböcker vid 60-talets slut, som bryter tabugränser genom att öppet behandla ämnen som död och sexualitet. Den yttre handlingen kan återges mycket kortfattat. Den 19-åriga gymnasisten Annika Hallin har fått veta att hon har leukemi och endast kort tid kvar att leva. Hon reser ensam ut till familjens sommarstuga för att försöka hantera sin panik och tillbringa tre marsdagar där. Boken är skriven i jag-form som ett brev till en god vän, bosatt i USA.

Tillträde till festen är en psykologisk roman, där några av tillvarons stora temata belyses, påpekar LKE i inledningen. Boken har en dramatisk form och kan läsas som en enda lång monolog, framställd som ett drama i tre akter, där varje akt har sin speciella funktion. Mellanakten framstår som ett vandringsdrama, medan första och sista akten är nu-berättelser, som följer det franskklassiska dramats regler om handlingens, rummets och tidens enheter.

Romanen innehåller också en livsåskådningsproblematik, där man kan utläsa vissa livshållningar och livsmönster. I romanen visas även hur dikten betvingar döden. Annika har med ordets makt segrat över döden i livet. Därmed blir romanen, trots det allvarliga ämnet, inte en dyster och mörk bok utan en livsbejakande skildring.

Den analysmetod LKE använder kan beskrivas som en slags »close reading». Valet av teoretisk referenslitteratur förefaller ganska tillfälligt. Stor vikt läggs t. ex. vid Milan Kunderas verk *Romankonsten* (1988). Men någon större auktoritet när det gäller romanteori är knappast Kundera. Hans essäistiskt utformade bok har i första hand intresse och relevans som kommentar till och belysning av hans eget författarskap.

Man kan beklaga att det inte skrivs fler sammanläggningsavhandlingar inom litteraturvetenskapen. Kraven på en sådan avhandling är givetvis desamma som på den av traditionellt slag. Kanske kan det rentav vara en mödosammare väg att gå i det förra fallet. Detta synes LKE knappast ha varit medveten om. Det är synd att den första sammanläggningsavhandlingen i barnlitteratur i det skick den framlagts inte inbjuder till efterföljd.

Lena Kåreland

Lisbeth Larsson: *En annan historia. Om kvinnors läsning och svensk veckopress*. Symposion, Stockholm/ Stehag 1989.

Vi kan dra oss till minnes vad Virginia Woolf skrev på 1920-talet: »Grovt talat är fotboll och sport 'viktiga' ting medan modeintresse och klädköp är 'bagateller'. Och denna värdesättning överförs oundvikligen från livet till litteraturen. Det här en viktig bok anser kritikern, därför att den handlar om krig. Det här är en obetydlig bok, därför att den handlar om känslolivet hos kvinnor i en salong.»

Värdesättningen har onekligen gällt även litteraturforskningen. Få avhandlingar har behandlat modeintresse, klädköp och känslolivet hos kvinnor i en salong. I så måtto är Lisbeth Larssons avhandling en viktig bok. Den baseras på en annan värdesättning, den berättar en annan historia. Den lyfter fram det som hittills i den officiella kulturkritiken har ansetts, i bästa fall som »bagateller», i värsta fall som sjukdomstecken.

Den värdesättning som Virginia Woolf talar om gäller nämligen inte bara för den »goda» litteraturen. Den gäller även för underhållningslitteraturen. Revolverdueller, spionage, biljakter är viktiga ting, romantik, matrecept och blomlådor är bagateller. Så ser det verkligen ut, om man får tro Lisbeth Larssons genomgång av hur kvinnlig underhållningslitteratur har uppfattats under ett par hundra år. Inget har varit löjligare än den kvinnliga romanlitteraturen, ingen löjligare än den romanslukande läsarinna.

Emblemet för avhandlingen är Emma Bovary, Flauberts romanförgiftade hjältinna. Förgiftad av romaner i livet, död för egen hand genom gift. Emma Bovary får representera den »giftstämpel» som vidlåder kvinnors läsande och som Lisbeth Larsson kan följa genom tiderna – från »romanfebern» på 1800-talet till det »kolorerade träsket» och »tantsnusket» i våra dagar. Så här tecknar Stig Ahlgren 1940 veckopressens publik: »Det är den undernärda, affärsanställda unga kvinnan med för högt tilltaget klädkonto och en rand på halsen, där den ditsminkade solbrännan tar slut och den naturliga ohälsan begynner, som dessa tidningar skrivs för.» Lisbeth Larsson vill berätta en annan historia. En solidarisk historia, en sympatisk, en historia inifrån om Emma och hennes systrar.

Metodiskt hör Lisbeth Larssons avhandling närmast hemma i den s.k. reader-responskritiken, en i USA just nu stark riktning inom receptionsforskningen. Bakgrunden till denna nya riktning är en långt gången relativisering av läsoplevelsen. Finns det över huvud taget någon »text» att diskutera? Eller är det så att vi bara har olika »läsningshistorier» att hålla oss till? Begrepp som »tolkning», »text», »verk» ersätts av »stories of reading».

Varje individ har sin »läsningshistoria». Det finns en djuppsykologiskt inriktad reader-responsforskning med namn som Norman Holland. Men läsningshistorier kan också ses i förhållande till olika »tolkningsgemenskaper». Texten får sin mening beroende på vilken tolkningsgemenskap man tillhör och vilka tolkningsstrategier – eller läsarstrategier – man tillämpar.

Framför allt är det populärkulturforskningen som

har hämtat energi ur den senare varianten. Vad betyder barntidningar, Fem-böcker, seriemagasin för barn i en viss ålder och en viss epok – dvs. som tillhör en viss tolkningsgemenskap? Ett exempel på en sådan forskning inom Skandinavien är Kirsten Drottners *More next Week! English Children and Their Magazines, 1751–1945*. Vad betyder popmusiken för ungdomsgrupperna? Kärleksberättelserna för amerikanska kvinnor i en stad i mellanvästern?

Den senare frågan behandlas i en viktig bok av Janice Radway, *Reading the Romance* från 1984. Hos Radway finns i princip samma teoretiska utgångspunkter som hos Lisbeth Larsson: å ena sidan receptionsteoretiker som Stanley Fish, å andra sidan feministiska teoretiker som Nancy Chodorow. Det egentliga studieobjektet är för både Radway och Larsson den kvinnliga läsarten: *Reading the Romance; En annan historia. Om kvinnors läsning och svensk veckopress*.

Ett av problemen för Lisbeth Larsson har antagligen varit att hantera sitt förhållande till Radway – jag återkommer senare till den boken. Ett annat problem har varit att ställa om kompassen. Lisbeth Larssons bok tycks nämligen vara »en annan historia» i en kanske inte fullt avsedd bemärkelse: en annan historia än den ursprungligen avsåg att vara. Arbetet tycks ha börjat som en ideologikritisk granskning – veckopressen som drömfabrik under hundra år. Spåren av en sådan inriktning finns i synnerhet i kapitlet om den äldsta perioden, *Allers* 1897. Men en annan historia, den om det kvinnliga läsandet, tog över. Därmed ersattes den »symptomala» hållningen av en obrottsligt »sympatisk».

Jag tänker inte beklaga kursändringen. Ideologikritiken har kanske inte så mycket att tillföra när det gäller en redan tyande veckopress, en veckopress med sjunkande upplagor, en veckopress som har sett sina bästa dagar. Ideologikritiken, med sina inslag av speglingsteori, strukturbundenhet, föreställningar om indoktrinering av massorna, kan tyckas både förut-sägbar och deterministisk.

Men man kanske kan beklaga att Lisbeth Larsson inte historiserar sin egen undersökning. Varför efterträds den övervägande negativa ideologikritiken av en bejakande, en affirmativ populärkulturforskning? Varför bortser vi plötsligt från producenten för att inrikta allt intresse på brukarna, konsumenterna? Vilken effekt för förståelsen får det att kapa förbindelsen mellan producent- och konsumentled i masskulturforskningen?

Allt sådant får man som läsare av avhandlingen i princip avstå ifrån. En form av forskningsöversikt och forskningssammanhang kommer först mot slutet, i bokens sista kapitel. Där ges i och för sig mycken intressant information. Men ideologikritiken och annan tidigare populärkulturforskning behandlas huvudsakligen polemiskt, någon rättvisande eller historisk bild får vi inte.

Får det då se så ut i en avhandling? Vad är det för framställningssätt det rör sig om?

Avhandlingen börjar, efter ett helt kort förord, med ett femton sidor långt referat av »Sju veckor i Rom», följetong i *Året Runt* 1967. Vi får följa Chris på hennes händelserika resa i Rom med omnejd som film-

stjärnan Eva Eeks dubbelgångerska. Effekten, på den vanliga avhandlingsläsaren, blir en dubbel chock, en dubbel verfremdung. Vad är en följetong? Vad är en avhandling? I kollisionen mellan de två texttyperna uppstår en reflexion kring just det som är framställningens ämne: förhållandet mellan två läsarter. Förhållandet mellan å ena sidan en distanserad, analyserande, objektiviserande läsart, å andra sidan en som är nära, distanslös, identifikatorisk.

Greppet att låta de två diskurserna – den vetenskapliga och den identifikatoriska – spegla varandra hålls fast genom hela avhandlingen. Citaten ur de behandlade texterna – här följetonger, recept, annonser o. dyl. – är inte på sedvanligt sätt typografiskt utbrutna ur huvudtexten. De smälter in i den vetenskapliga framställningen, gör problematisk vår uppdelning i tungviktigt och lättviktigt, känsla och information. Hela dispositionen av avhandlingen påminner om en tårta i *Året Runt*. Den luftiga grädden i inledningskapitlet följs av ett fastare lager med genomgång av prosakonstens och veckopressens framväxt i Sverige. Så kommer ett nytt lager luftigt mos, en inventering av årgång 1967 av *Året Runt*, följt av ett rejält lager veckopresshistorik. Två lager läckert mos med beskrivningar av *Allers* 1897 och *Hemmets Veckotidning* 1937. Underst i tårtan ligger en mycket fast botten. Det är här som vi får vad som ges av problemformuleringar, forskningsgenomgång, teori och teser.

Den tårtliknande anrättningen är garnerad med ett rikt och fantasifullt bildmaterial som bidrar till det läckra och lustfyllda. Bristen på sedvanlig systematik är både konsekvent och ändamålsenlig. Den uppfyller syftet att skapa reflexion kring hur vi tänker och läser. Den enda brist som förefaller mig oacceptabel är bristen på personregister. Vid den punkten tar man ovillkorligen ställning för avhandlingsformen och dess traditioner gentemot följetongen och dess luftighet.

Kapitlet med veckopresshistorik, i sig en grundläggande forskningsuppgift, har rubriken: »Från familj till kvinna». En tendens i veckopressens utveckling som Lisbeth Larsson kan påvisa är tendensen till polarisering mellan könen samt till ett »förkvinligande» av utbudet. Vägen går från »familjetidning» av typ *Allers* till ett allt större sortiment av rena kvinnotidskrifter, ackompanjerade av några stycken extrema herrtidningar och ett antal kortlivade ungdomstidningar.

»Att läsa som kvinnor. En möjlighet», heter det avslutande kapitlet i avhandlingen. En fråga som uppstår, i synnerhet om man håller i minnet historiken över veckopressen, är vilka dessa »kvinnor» är. Är de kanske ytterst en skapelse av veckopressen själv, av dess utveckling? Genom att skära av förbindelsen mellan producenter och konsumenter avhänder sig Lisbeth Larsson en viktig möjlighet att diskutera sitt huvudbegrepp, den läsande »kvinnan».

Vem är hon? Vectu-undersökningarna, veckopressens egna publikundersökningar, har arbetat med att få fram läsarprofiler för de olika tidskrifterna. Syftet har varit att ge reklamens folk möjligheter att göra sitt mediaval på säkrare premisser, något som utan om-svep uppges i *Vectu-information*: »Ur annonssyn-

punkt är det angeläget att få fram sådana profiler eftersom man i den moderna marknadsföringen mer och mer inriktar sig på selektiva grupper.» I premiärnumret av internbladet *Veckopressens positiva sidor* står: »Annonserar man i veckotidningar slipper man en massa 'spill'. Man kan rikta sitt budskap till dem man vet läser en speciell veckotidning och man vet att deras förväntan på tidningen också omfattar annonserna.» Vad det handlar om är alltså att ge annonsörerna en väl definierad publik, uniform och annonsinriktad nog för att undvika »spill».

Avståndet mellan man och kvinna i veckopressens världsbild växer – det är en av de viktiga iakttagelserna i avhandlingen. Avståndet växer hela tiden, på sistone till och med i en accelererande fart. De sorgliga slutorden hos Lisbeth Larsson lyder: »Världen är splittrad, samtalen två.» Men i vilken mån har veckopress och modern marknadsföring själv skapat denna splittring? Man tänker på Sonja Åkessons dikt »HAN OCH HON», byggd av repliker ur manliga respektive kvinnliga tidskrifter. Kanske är till slut den »kvinna» som är huvudperson i Lisbeth Larssons avhandling – och som i hög grad »läses» fram ur de tre årgångar veckopress som behandlas – ingenting annat än en konstruktion, gjord i syfte att bespara annonsörerna »en massa 'spill'»?

En besläktad tvekan gäller hur lämpad veckopressen är som material för att undersöka en kvinnlig »läsart». Janice Radway utgår från en mer väldefinierad genre, romantikböcker i serietillverkning. Hon undersöker också en faktisk grupp läsare. Den svenska veckopressen, även om den visar upp en tendens till »förkvinligande» och har en någorlunda enhetlig kvinnlig »värld», är dock mångsidig nog att kunna läsas selektivt. Det är inte helt givet vem som läser vad i en veckotidning. Är det samma »kvinna» som läser reportaget i *Året Runt* om den heroiska och resoluta Margareta Åsberg och kärleksberättelserna i samma tidskrift om barnsliga och hjälplösa flickkvinnor? Och är den »kvinnlige» läsarten förbehållen kvinnor? *Året Runt* lästes 1967, Lisbeth Larssons utvalda år, av 1 930 000 människor. Av dessa var 838 000 män, 1 092 000 kvinnor. 28 % av landets män var under året exponerade för tidskriften mot 36 % av landets kvinnor. Svårigheten minskar inte om man tittar på produktionssidan. Medan kvinnorna utgör den stora läsargruppen i Sverige – kvinnor läser totalt sett dubbelt så mycket som män – ligger produktionen av underhållningsfiktion till 75 % i händerna på män.

Avhandlingen strävar mot en uppvärdering av den kvinnliga veckopressen och den kvinnliga läsarten. Materialet i veckopressen handlar om omsorg, relationer, förmåga att binda samman. På motsvarande sätt kännetecknas den kvinnliga läsarten av närhet, hängivenhet, identifikation. I anslutning till forskare som Chodorow och Gilligan hävdas den kvinnliga egenarten i detta. Nu finns det redan om Chodorow och Gilligan en debatt. Lisbeth Larssons undersökning stärker knappast deras resonemang.

Gilligans begrepp »omsorgsetik» tillämpas av Lisbeth Larsson på de tre typberättelserna, »Adligt blod» från *Allers* 1897, »Ormen i Paradiset» från *Hemmets Veckotidning* 1937 och »Sju veckor i Rom» från *Året*

Runt 1967. En självförlömmande omsorg visar sig i samtliga fall stå gentemot en självhävdande eller abstrakt »rättighetsetik». Men är det inte likadant i en stor kategori manliga underhållningsberättelser? Hjälte störtar ut i kulregn, hjältinna i trafik för att rädda ett hjälplöst barn eller en hjälplös hundvalp. Självförlömmande är bättre än självhävdelse, osjälviskhet bättre än egoism. Är det inte snarare så att det är det *självklara* i värderingarna som kännetecknar den s.k. underhållningslitteraturen – och som förenar manligt och kvinnligt. Det intressanta skulle snarare vara att undersöka *hur* underhållningslitteraturen för fram sina värderingar. Som Lisbeth Larsson så ymnigt kan visa sker det normalt genom att motsatsen – egoism, självhävdelse, beräkning – förläggs till de onda – »skurken» i de manliga berättelserna, »rivalen» i de kvinnliga – dvs. världsbilden blir svart-vit. Även om allt detta har sagts tidigare förtjänar det att tas med i beräkningen när man undersöker moral och värderingar i veckopressen.

I ett annat avseende går Lisbeth Larsson emot dem som hävdar att det finns en skillnad mellan kvinnors och mäns sätt att läsa. En distanserad, intellektuell, analytisk läsning brukar ställas mot en nära, intensiv och uppslukande. Den förra skulle vara mer kännetecknande för »seriös» läsning och för män, den senare för underhållningslitteratur och för kvinnor. I anslutning till Norman Holland och andra hävdar nu Lisbeth Larsson att *all* läsning i princip är »nära». All läsning är subjektiv, identitetsbekräftande, strävar mot att uppfylla våra önskningar och skydda oss mot våra inre konflikter. Det finns bara två slags läsningar: öppet identitetsbekräftande och dolt identitetsbekräftande. Skillnaden mellan den tränade, sofistikerade (ofta manlige) läsaren och en kvinnlig följetongsslukare skulle vara att den kvinnliga läsaren öppet och medvetet väljer det subjektiva och identitetsbekräftande.

Den kvinnliga läsarten blir därigenom inte mindre kritisk och ifrågasättande än den distanserade. Tvärtom innehåller den ett starkt subversivt element. Den identitet som bekräftas är nämligen en identitet som står i opposition till samhällets bärande värderingar. Genom att vara baserad på omsorgens kvaliteter kommer den att innebära en kritik mot en omvärld där dessa kvaliteter åsidosätts.

Lisbeth Larsson uppnår med sin framställning att sätta frågetecknen vid många självklarheter. Vad är »medvetenhet»? Vad kan kallas kultur- och samhällskritik? Vad är god och vad är dålig smak? Men hon gör det till priset av stora förenklningar.

Vem är ytterst den kvinnliga läsare som Lisbeth Larssons avhandling handlar om? I andra arbeten om kvinnlig läsning av trivallitteratur möter vi vanligen en motsägelsefull läsare. Janice Radway, som Lisbeth Larsson i många avseenden kommer nära, talar om ett dubbelt innehåll i läsningen: triumf och brist. Kärleksberättelserna handlar på ett plan om kvinnlig triumf och kraft. Slutkyssen blir en bekräftelse på kvinnliga värden – den manlige hjälten har slutgiltigt skolats in i en värld av närhet, omsorg, relationsorientering.

Å andra sidan innehåller såväl berättelserna som

läsaktens själv tecken på brist. Slutkyssen är inte bara en inskolning av mannen i kvinnliga värden. Den kan också ses som en regression: drömmen om en återkomst till mamma. I heterosexuell förklädnad återupprepar slutkyssen den totala relationen mor–barn: bejakandet, erkännandet, att bli sedd, famnad, innesluten, så som det en gång var – eller borde ha varit – med mamma.

Den berättelse som söks av Radways läsare är berättelsen om den långa vägen fram till denna omfattning. Själva det återkommande behovet av berättelsen skulle peka mot en brist. En brist i de sociala arrangemangen. Och en brist hos de kvinnor som lever under dessa arrangemang och som med all sannolikhet är psykiskt överansträngda av uppdraget att ensamma ha hand om de vårdande uppgifterna. På motsvarande sätt skulle läsaktens uttrycka en dubbelhet. Å ena sidan en hållning som baseras på närhet, värme, hängivenhet, svarande mot en kvinnlig »socialkaraktär». Å andra sidan en läsakt som samtidigt är ett avståndstagande, ett försvinnande, en vad TV-reklamen kallar »disappearing act». Det kvinnliga jaget, »kvinnan-till-för-andra» väljer att för så lång tid som läsningen tar försvinna, låta sig uppplukas, bli oåtkomlig. »Många gånger när min man eller barnen pratar till mig, så hör jag inte första gången utan de får upprepa det . . .»

Läsningen blir på så sätt en gest både av hängivenhet och avståndstagande, av kärlek och av hämnd. Den läsare som Radway – eller Tania Modleski, författare till »The Disappearing Act» – rör sig med, är en sammansatt läsare, en läsare med ett undermedvetet. Det medvetna jaget söker bekräftelse på de »kvinnliga» värdena – närhet, värme, omsorg. Det undermedvetna söker kompensation, flykt, protest. Båda sidorna är lika verkliga och lika giltiga.

Hos Lisbeth Larsson blir läsaren enkel, odelad, identisk med sig själv. Vi får en läsare utan splittring, en läsare utan undermedvetet. I själva sin iver att vara obrottsligt solidarisk med de kvinnliga läsarna kommer Lisbeth Larsson att skapa en idealbild – med alla de förenklingar och överkrav som en sådan innebär. Lisbeth Larssons läsare tar gestalt som en veckopressens drömläsare – en som tar emot och tolkar veckopressens värld precis så som den önskar att te

sig. Hos denna läsare upphävs alla motsägelser (t. ex. varför följetongens berättelse om närhet och känslöband måste utspelas i en exotisk, äventyrlig, rörlig miljö), förenas oförenligheter (t. ex. hemarbetets både oerhörda lätthet och möda), bortses från tvetydigheter (såsom att drömmen om mamma uppträder i en viril hjältes skepnad). I all sin fullkomlighet blir denna läsare en upprepning av annonsernas och följetongernas hjältinna: naturligt vårdande, överseende, helgjuten, självförlömande. Allt som smakar av brist, ofrihet, kluvenhet förläggs någon annanstans.

I så måtto blir inte Lisbeth Larssons bok en »annan» historia. Den blir samma historia. Den välkända och svårlevda historien om en enhetlig identitet, en helgjuten personlighet, en motsägelsefri kvinnlig könskaraktär.

Å andra sidan, och det förtjänar att upprepas, är det just i kraft av sin ensidighet som Lisbeth Larssons bok är en sådan väckande och tankeväckande läsoplevelse. Det »kolorerade träsket» förvandlas under hennes händer till en regnbågsskimrande ocean – en plats för varm, öm, kvinnlig och hängiven sammansmältning.

Lisbeth Larsson vågar också vara det hon talar om: nära, hängiven, distanslös. Hennes bok, som är långt ifrån antiintellektuell, gör tes och klädedräkt till ett. Form, skrivsätt, svarar mot innehållet – den gripande läsoplevelsen. Lisbeth Larsson lyckas i sitt skrivsätt förena »manligt» och »kvinnligt», sakligt och känslöfyllt, informativt och underhållande. Hennes bok är viktig därför att den handlar om känsloliv, modeintresse, klädköp. Men den är viktig också därför att den talar till viktiga skikt inom oss, till känsla, lust och närhet.

Den talar till dessa skikt, och den visar hur de är förbundna med tanke, ansvar, medvetenhet. På så sätt är det en nyskapande, banbrytande, ögonöppnande bok som Lisbeth Larsson har skrivit. Den må vara förenklande i vissa av sina resonemang. Men den öppnar för en ny sammanbindning mellan tanke och känsla, och den öppnar för en ny »kvinnlig» lästart och ett nytt »kvinnligt» skrivsätt i den akademiska traditionen.

Birgitta Holm